

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΕΤΡΑΜΗΝΩΝ 2021-22
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 25 ΜΑΪΟΥ 2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β004

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ: 90 λεπτά

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΙΣ (14) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (Ερωτήσεις κλειστού τύπου)		ΜΟΝΑΔΕΣ 20
1.	A1 – Αντιστοίχιση	10
2.	A2 – Σωστό ή Λάθος	10
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (κατατοπιστικά σημειώματα και ιστορικό δοκίμιο)		ΜΟΝΑΔΕΣ 45
3.	B1α – Πολιορκία και Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς (κατατοπιστικό σημείωμα)	10
4.	B1β – Μυστική Συμφωνία για την Κύπρο στο Συνέδριο του Βερολίνου (κατατοπιστικό σημείωμα)	10
5.	B2 – Αμερικανική Επανάσταση (Ιστορικό Δοκίμιο)	25
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (Παραθέματα)		ΜΟΝΑΔΕΣ 35
6.	Γ1α – Κριτήρια για τη στέψη του βασιλιά	6
7.	Γ1β – Σχέση των Λουζινιάν με το βασίλειο της Ιερουσαλήμ	3
8.	Γ1γ – Αρμοδιότητες του Βασιλιά και της Υψηλής Αυλής	9
9.	Γ2α – Αξιολόγηση της στάσης των Ευρωπαίων - Τεκμηρίωση	5
10.	Γ2β – Επίδραση Ανακαλύψεων στην παγκόσμια οικονομία	9
11.	Γ2γ – Τεχνολογικές / Επιστημονικές προϋποθέσεις εξερευνητικών ταξιδιών	3
ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ		100

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (20 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις στο τετράδιο απαντήσεών σας.

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Κάθε στοιχείο της Στήλης Α΄ αντιστοιχεί με ένα στοιχείο της Στήλης Β΄. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεών σας τους αριθμούς της Στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της Στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη Στήλη Β΄ περισσεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Ναπολέων Βοναπάρτης	(α) Ιδρυτής του οθωμανικού κράτους
2. Νικόλαος Κοπέρνικος	(β) Μάχη στο Βατερλό
3. Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος	(γ) Ηλιοκεντρικό σύστημα
4. Μιχαήλ Άγγελος	(δ) Εφευρέτης της τυπογραφίας
5. Λαλά Μουσταφά	(ε) Άλωση της Λευκωσίας
	(στ) Σύνοδος Φερράρας - Φλωρεντίας
	(ζ) Καλλιτέχνης της Αναγέννησης

(5x2 μονάδες = 10 μονάδες)

1β	Ενότητα: Η Γαλλική Επανάσταση και η Ναπολεόντεια περίοδος Δ.Ε. 3: Να αποτιμούν τον ρόλο που διαδραμάτισε ο Ναπολέοντας Βοναπάρτης στη γαλλική και ευρωπαϊκή ιστορία.
2γ	Ενότητα: Ο πολιτισμός της Αναγέννησης Δ.Ε. 2: Να επισημαίνουν τα σημαντικότερα επιστημονικά επιτεύγματα της Αναγέννησης και τη σημασία τους.
3στ	Ενότητα: Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς (1453) Δ.Ε. 1: Να σχολιάζουν τις προσπάθειες των Βυζαντινών αυτοκρατόρων να εξασφαλίσουν βοήθεια από τη Δύση.
4ζ	Ενότητα: Ο πολιτισμός της Αναγέννησης Δ.Ε. 5: Να αποτιμούν την τέχνη της Αναγέννησης μέσα από τη γλυπτική και τη ζωγραφική της εποχής και να είναι σε θέση να ταυτίζουν τα γνωστότερα δημιουργήματα με τους καλλιτέχνες τους.
5ε	Ενότητα: Η Βενετοκρατία στην Κύπρο (1489 – 1571). Ιστορικά Γεγονότα: Η Τουρκική Απειλή – Εκστρατεία εναντίον της Κύπρου (1570 – 1571) Δ.Ε. 1: Να περιγράφουν τα κυριότερα γεγονότα της κατάκτησης της Κύπρου από τους Οθωμανούς (1570 – 1571).

(5x2 μονάδες = 10 μονάδες)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στο τετράδιο απαντήσεών σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα από το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Χαρακτηριστικό της γοθτικής αρχιτεκτονικής είναι ο μεγάλος κεντρικός τρούλος.
- β. Η Γαλλική Επανάσταση ανέδειξε το Έθνος ως ανώτατη πηγή όλων των εξουσιών.
- γ. Το σώμα των γενιτσάρων αποτελούσαν χριστιανοί στρατολογημένοι με τη βία.
- δ. Η μετωπικότητα στην απεικόνιση των μορφών είναι χαρακτηριστικό της αναγεννησιακής τέχνης.
- ε. Οι Οθωμανοί είχαν παραχωρήσει προνόμια στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου.

(5x2 μονάδες = 10 μονάδες)

α. Λάθος	Ενότητα: Ο Μεσαιωνικός Δυτικός Πολιτισμός - Τέχνη Δ.Ε. 1: Να επισημαίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά του ρομανικού και γοθικού ρυθμού στην αρχιτεκτονική και να συγκρίνουν τους δύο ρυθμούς με τον Βυζαντινό.
β. Σωστό	Ενότητα: Η Γαλλική Επανάσταση και η Ναπολεόντεια περίοδος Δ.Ε. 4: Να αποτιμούν τις συνέπειες της Γαλλικής Επανάστασης για την ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιστορία.
γ. Σωστό	Ενότητα: Οι Οθωμανοί και η ραγδαία προέλασή τους (14 ^{ος} αιώνας) Δ.Ε. 1: Να εξηγούν τους λόγους ανάπτυξης της οθωμανικής ισχύος και τους παράγοντες που συνέβαλαν στη ραγδαία προέλασή τους.
δ. Λάθος	Ενότητα: Ο βυζαντινός πολιτισμός – Η βυζαντινή τέχνη Δ.Ε. 2: Να προσδιορίζουν τον χαρακτήρα της βυζαντινής αγιογραφίας. Ενότητα: Ο πολιτισμός της Αναγέννησης Δ.Ε. 4: Να αποτιμούν την τέχνη της Αναγέννησης μέσα από τη γλυπτική και τη ζωγραφική της εποχής και να είναι σε θέση να ταυτίζουν τα γνωστότερα δημιουργήματα με τους καλλιτέχνες τους.
ε. Σωστό	Ενότητα: Η Οθωμανοκρατία στην Κύπρο (1571 – 1878). Διοίκηση - Εκκλησία Δ.Ε. 1: Να αποτιμούν τον ρόλο της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου κατά την περίοδο της Οθωμανοκρατίας.

(5x2 μονάδες = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (45 Μονάδες)

Η διατύπωση της απάντησης είναι δυνατό να αποκλίνει από την προτεινόμενη με την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιούνται οι ιστορικές έννοιες και όροι, όπως παρουσιάζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας Β΄ Λυκείου Κατεύθυνσης.

Οι απαντήσεις που δίνονται στον οδηγό διόρθωσης είναι ενδεικτικές, γίνεται αποδεκτή οποιαδήποτε άλλη, ιστορικά τεκμηριωμένη, απάντηση.

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις στο τετράδιο απαντήσεών σας.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Πολιορκία και Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς (έτος Άλωσης, αντίπαλοι ηγέτες, δύο (2) παράγοντες που συνέβαλαν στην πτώση της Πόλης, δύο (2) συνέπειες μετά την πτώση της Πόλης)

(10 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Έτος Άλωσης:

1453 μ.Χ. / 29 Μαΐου 1453 μ.Χ.

(1 μονάδα)

Αντίπαλοι ηγέτες:

Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος

Μωάμεθ Β΄ / Μωάμεθ Β΄ Πορθητής

(2Χ0.5= 1 μονάδα)

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε δύο (2) από τους πιο κάτω παράγοντες:

1. Οι προσπάθειες των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων για εξασφάλιση βοήθειας από τη Δύση είχαν αποτύχει / Ο Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος είχε ταξιδέψει στη Δύση για να ζητήσει βοήθεια, όμως το ταξίδι του δεν είχε ουσιαστικό αποτέλεσμα.
2. Ο αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος δέχθηκε στη Σύνοδο Φερράρας – Φλωρεντίας την πλήρη υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία, όμως ο βυζαντινός λαός δεν αποδέχθηκε τις συμφωνίες αυτές / Οι Βυζαντινοί ήταν διχασμένοι σε ενωτικούς και ανθενωτικούς / Υπήρχαν Βυζαντινοί, όπως ο Λουκάς Νοταράς, που προτιμούσαν να κατακτηθούν από τους Οθωμανούς αντί να υποταχθούν στους Λατίνους / Ήταν έντονο το εχθρικό λαϊκό αίσθημα κατά των Λατίνων.
3. Σταυροφορία που οργανώθηκε στη Δύση, για να σταματήσει την προέλαση των Οθωμανών, απέτυχε / συντρίφθηκε στη Βάρνα.
4. Οι Οθωμανοί είχαν οικοδομήσει στις ευρωπαϊκές ακτές του Βοσπόρου ένα επιβλητικό φρούριο, το Ρούμελη – Χισάρ, για να αποκόψουν την Κωνσταντινούπολη από τα λιμάνια του Ευξείνου και να της στερήσουν τη δυνατότητα να προμηθεύεται σιτηρά από εκεί.
5. Ο Μωάμεθ Β΄ εισέβαλε στις ελληνικές κτήσεις της Πελοποννήσου, για να εμποδίσει τον Δεσπότη του Μορέως να σπεύσει σε βοήθεια της Πόλης.
6. Κατά τη διάρκεια της πολιορκίας, η βοήθεια της Δύσης ήταν ανεπαρκής / η μοναδική βοήθεια που είχαν οι Βυζαντινοί από τη Δύση προήλθε από τον γενουάτη πολεμιστή Ιουστινιάνη.
7. Υπήρχε τεράστια υπεροπλία των Οθωμανών σε έμψυχο υλικό / η αναλογία των Οθωμανών σε σχέση με τους Βυζαντινούς ήταν 10 προς 1.
8. Οι Οθωμανοί υπερτερούσαν των Βυζαντινών σε άψυχο υλικό / σε όπλα / επειδή είχαν κανόνια που έκριναν το τελικό αποτέλεσμα.

(2x2 μονάδες = 4 μονάδες)

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε δύο (2) συνέπειες μετά την πτώση της Πόλης

1. Σφαγές / Αιχμαλωσίες / Πολλά δεινά για τους κατοίκους της Κωνσταντινούπολης

2. Ληλασίες / Καταστροφή μνημείων/ εκκλησιών / της πολιτιστικής κληρονομιάς
3. Επιταχύνθηκε η πτώση και των υπόλοιπων ελεύθερων περιοχών της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.
4. Η βυζαντινή πνευματική παράδοση παρέμεινε αισθητή και είχε σημαντική επίδραση σε άλλους λαούς / στα Βαλκάνια.
5. Στη Ρωσία αναπτύχθηκε η ιδεολογία της Μόσχας, ως Τρίτης Ρώμης / Η Ρωσία θεώρησε ότι ήταν η κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων και πολιτικών ιδεών του Βυζαντίου / Η Ρωσία υιοθέτησε βυζαντινά στοιχεία όπως τον δικέφαλο αετό και το βυζαντινό τελετουργικό.
6. Η Δυτική Ευρώπη, στα χρόνια της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού, βρήκε στο Βυζάντιο την πηγή, από την οποία εισέπραξε την αγάπη για το αρχαίο ελληνικό πνεύμα / οι Βυζαντινοί λόγιοι που πήγαν στη Δύση μετά την Άλωση συνέβαλαν στην αναβίωση των ελληνικών γραμμάτων / στην ανάπτυξη της ανθρωπιστικής κίνησης / του ανθρωπισμού.

(2x2 μονάδες = 4 μονάδες)

Ενότητα: Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς (1453)

Δ.Ε. 1: Να σχολιάζουν τις προσπάθειες των Βυζαντινών αυτοκρατόρων να εξασφαλίσουν βοήθεια από τη Δύση.

Δ.Ε. 2: Να περιγράφουν το ιστορικό γεγονός της πολιορκίας και της Άλωσης της Κωνσταντινούπολης.

Δ.Ε. 3: Να αποτιμούν την προσφορά του Βυζαντίου στον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

β. Μυστική συμφωνία για την Κύπρο στο Συνέδριο του Βερολίνου (έτος υπογραφής, ποια κράτη υπέγραψαν, εξήγηση των συμφερόντων τους, αποτέλεσμα της συμφωνίας για την Κύπρο)

(10 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Έτος υπογραφής:

1878

(2 μονάδες)

Κράτη που υπέγραψαν:

Μεγάλη Βρετανία / Αγγλία

Οθωμανική Αυτοκρατορία

(2x1 μονάδα = 2 μονάδες)

Εξήγηση των συμφερόντων της Αγγλίας / Μεγάλης Βρετανίας:

1. Η Αγγλία επεδίωκε να εμποδίσει την υλοποίηση των ρωσικών στόχων στην Ανατολική Μεσόγειο / Η Αγγλία ανησυχούσε γιατί σε προηγούμενη συνθήκη / στη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου εξυπηρετούνταν τα ρωσικά συμφέροντα / Η Αγγλία ήθελε την Κύπρο για να θέσει φραγμό στα επεκτατικά σχέδια της Ρωσίας.

2. Η εξωτερική πολιτική της βρετανικής αυτοκρατορίας στόχευε στη διασφάλιση των συμφερόντων της στη Μέση Ανατολή / στη Μεσόγειο / στις Ινδίες και για τον λόγο αυτό ενδιαφέρθηκε για την Κύπρο.
3. Η Μεγάλη Βρετανία ήταν μεγάλο αποικιακό κράτος με ανθηρή οικονομία και ισχυρό ναυτικό και αντιλαμβανόταν τη στρατηγική σημασία της Κύπρου.

(1x2 μονάδες = 2 μονάδες)

Εξήγηση των συμφερόντων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας:

- Η Οθωμανική Αυτοκρατορία ανησυχούσε για πιθανή ρωσική επίθεση και επιζητούσε στρατιωτική βοήθεια από την Αγγλία.
- Οι Οθωμανοί επιθυμούσαν στήριξη των τουρκικών συμφερόντων στο Συνέδριο του Βερολίνου.

(1x2 μονάδες = 2 μονάδες)

Αποτέλεσμα της μυστικής συμφωνίας για την Κύπρο

Παραχώρηση της Κύπρου από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στην Αγγλία / έναρξη Αγγλοκρατίας στην Κύπρο / τέλος της Οθωμανοκρατίας.

(1x2 μονάδες = 2 μονάδες)

Ενότητα: Η Οθωμανοκρατία στην Κύπρο (1571 – 1878) – Ιστορικές Εξελίξεις

Δ.Ε. 3: Να περιγράψουν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες η Κύπρος παραχωρήθηκε στη Μεγάλη Βρετανία το 1878.

B2. Σε ιστορικό δοκίμιο **150-180 λέξεων**, αφού εξηγήσετε τρία (3) αίτια που οδήγησαν στην έκρηξη του επαναστατικού κινήματος στην Αμερική, να παρουσιάσετε τέσσερα (4) σημαντικά γεγονότα της Αμερικανικής Επανάστασης. Στην απάντησή σας να συμπεριλάβετε και τους ακόλουθους όρους:

Διαφωτισμός	Γιορτή του τσαγιού της Βοστώνης	Συνθήκη των Βερσαλλιών

(25 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Πρόλογος (1.5 μονάδα)

1. Γενική εκτίμηση ή σχόλιο για το θέμα
2. Θεματική πρόταση
3. Μεταβατική πρόταση

(3X0.5 = 1.5 μον.)

Αναμένεται να αναφερθούν τρία (3) αίτια που οδήγησαν στην έκρηξη του επαναστατικού κινήματος στην Αμερική:

1. Οι αποικίες των Άγγλων στη Βόρεια Αμερική είχαν αναπτυχθεί οικονομικά και διέθεταν σε πολιτικό επίπεδο μεγάλη αυτονομία, όμως υπήρχε η υποχρέωση των κατοίκων των

- αποικιών να διατηρούν εμπορικές σχέσεις μόνο με τη μητρόπολη και αυτό προκαλούσε εντάσεις / Οι αποικίες ήταν οικονομικά εξαρτημένες από τη μητρόπολη.
2. Οι άποικοι αντιδρούσαν στο γεγονός ότι σημαντικές αποφάσεις που τους αφορούσαν λαμβάνονταν, χωρίς τη συμμετοχή τους, από τη μητρόπολη.
 3. Η αγγλική κυβέρνηση απαγόρευσε στους αποίκους την οικονομική εκμετάλλευση της Λουιζιάνα και του Καναδά / των περιοχών που καταλήφθηκαν κατά τον Επταετή Πόλεμο, επομένως προκλήθηκαν έντονες αντιδράσεις.
 4. Οι αποικίες δυσανεχτήθηκαν, όταν η μητρόπολη, για την κάλυψη των δαπανών του πολέμου, επέβαλε στις αποικίες αφενός πρόσθετη φορολογία σε μια σειρά από προϊόντα / στο τσάι και τη ζάχαρη, αφετέρου ειδικό φόρο χαρτοσήμου στις εφημερίδες και στα εμπορικά έγγραφα.
 5. Οι ιδέες του Διαφωτισμού είχαν διαδοθεί στην Αμερική και είχαν σημαντική επίδραση στην έκρηξη της Επανάστασης / Ο Τζον Λοκ είχε διατυπώσει την αρχή του κοινωνικού συμβολαίου / τη θέση ότι οι κυβερνήσεις συγκροτούνται βάσει συμφωνίας με τον λαό, επομένως η παραβίαση αυτής της συμφωνίας εκ μέρους των κυβερνώντων παρείχε αυτόματα στον λαό το δικαίωμα της αντίστασης και της επανάστασης / Ο Μοντεσκιέ είχε διατυπώσει την αρχή της διάκρισης των εξουσιών σε νομοθετική, εκτελεστική, δικαστική με στόχο να αποτρέπεται ο κίνδυνος αυταρχικής διακυβέρνησης.

(3X4 = 12 μονάδες)

Αναμένεται να αναφερθούν τέσσερα (4) από τα πιο κάτω γεγονότα της Αμερικανικής Επανάστασης:

1. Η ενέργεια της Αγγλίας για επιβολή φορολογίας θεωρήθηκε ότι υπονόμει την οικονομία των αποικιών και προκάλεσε το ξέσπασμα ταραχών στη Βοστώνη, που αποτέλεσαν το έναυσμα αλυσιδωτών αντιδράσεων / Έχουμε τα γεγονότα της «Γιορτής του τσαγιού της Βοστώνης» κατά τα οποία αγανακτισμένοι κάτοικοι της πόλης, μεταμφιεσμένοι σε Ινδιάνους, έριξαν στη θάλασσα κιβώτια τσαγιού που ανήκαν στην αγγλική εταιρεία των Ινδιών.
2. Το 1774 συνήλθαν στη Φιλαδέλφεια οι αντιπρόσωποι των αποικιών, οι οποίοι διεκδικούσαν την αυτοδιοίκησή τους και απηύθυναν στον βασιλιά μια διακήρυξη δικαιωμάτων / Η ανένδοτη στάση της Αγγλίας απέναντι στα αιτήματα των αντιπροσώπων της Φιλαδέλφειας προκάλεσε την οριστική ρήξη των αποικιών με τη μητρόπολη.
3. Στις 4 Ιουλίου 1776, η Συνέλευση της Φιλαδέλφειας ψήφισε τη Διακήρυξη της Αμερικανικής Ανεξαρτησίας, που εξέφραζε την ιδεολογία της Αμερικανικής Επανάστασης / Ο Βενιαμίν Φραγκλίνος και ο Θωμάς Τζέφερσον ετοίμασαν τη Διακήρυξη της Αμερικανικής Ανεξαρτησίας που αποτελούσε την πρώτη πρακτική εφαρμογή των ιδεών του Διαφωτισμού.
4. Ο πόλεμος της Ανεξαρτησίας υπήρξε στην αρχή μια δεινή δοκιμασία για τον ανοργάνωτο στρατό των αποίκων, όμως στην πορεία ενισχύθηκαν από Γάλλους / Ευρωπαίους εθελοντές.
5. Οι Αμερικανοί κατόρθωσαν βαθμιαία να αποκτήσουν στρατιωτική υπεροχή χάρη στις ικανότητες του αρχιστράτηγου Γεώργιου Ουάσινγκτον.
6. Η Γαλλία, επιθυμώντας να περιορίσει τη βρετανική αποικιακή αυτοκρατορία, συμμάχησε με τους Αμερικανούς και κήρυξε τον πόλεμο κατά της Αγγλίας / Η Ισπανία και η Ολλανδία

/ Ευρωπαϊκές χώρες τάχθηκαν με το μέρος των Αμερικανών και κήρυξαν τον πόλεμο στην Αγγλία.

7. Η Ρωσία, η Δανία και η Σουηδία / Κάποιες ευρωπαϊκές χώρες αντιστάθηκαν στην απόφαση της Αγγλίας να διενεργεί νηοψία σε πλοία ουδέτερων χωρών για την ανεύρεση εχθρικού φορτίου / κράτησαν ευνοϊκή στάση απέναντι στους Αμερικανούς.
8. Η Αγγλία απομονώθηκε διπλωματικά.
9. Οι Άγγλοι υπέστησαν ολοκληρωτική στρατιωτική ήττα στο Γιόρκταουν.
10. Με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών η Αγγλία αναγκάστηκε να αναγνωρίσει την ανεξαρτησία των 13 αποικιών / οι αποικίες απέκτησαν την ανεξαρτησία τους / δημιουργήθηκαν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

(4Χ2.5 = 10 μονάδες)

Επίλογος (1.5 μονάδα)

1. Συμπεράσματα (1 μον.)
2. Σκοπός της συγγραφής του δοκιμίου (τι προσπαθήσαμε να δείξουμε)

(0.5 μον.)

Ενότητα: Η Αμερικανική Επανάσταση (1774 – 1783)

Δ.Ε. 1: Να κατανοούν την κατάσταση στην οποία βρίσκονταν οι βρετανικές αποικίες στην Αμερική κατά τις παραμονές της Αμερικανικής Επανάστασης.

Δ.Ε. 2: Να εξηγούν τα αίτια του επαναστατικού κινήματος στην Αμερική και να προσδιορίζουν το θεωρητικό υπόβαθρο της Αμερικανικής Επανάστασης.

Δ.Ε. 3: Να εκθέτουν τα σημαντικότερα γεγονότα της Αμερικανικής Επανάστασης.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Η διατύπωση της απάντησης είναι δυνατό να αποκλίνει από την προτεινόμενη με την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιούνται οι ιστορικές έννοιες και όροι, όπως παρουσιάζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας Β΄ Λυκείου Κατεύθυνσης.

Οι απαντήσεις που δίνονται στον οδηγό διόρθωσης είναι ενδεικτικές, γίνεται αποδεκτή οποιαδήποτε άλλη, ιστορικά τεκμηριωμένη, απάντηση.

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις στο τετράδιο απαντήσεών σας.

Γ1. Η Φραγκοκρατία στην Κύπρο

- I. «Όταν ο βασιλιάς Πιερρίνο [Πέτρος Β΄] έγινε 15 χρονών, θέλησε να πάρει στην κατοχή του τα βασίλειά του. Έτσι ανακοίνωσε τούτο στον κυβερνήτη, ο οποίος πιστά και σύμφωνα προς το νόμο, διέταξε να κληθούν σε συνεδρία όλοι οι βαρώνοι και ιππότες της Υψηλής Αυλής, έτσι όπως ακριβώς απαιτούσε η συνήθεια σε μια τέτοια περίπτωση. [...] Και έχοντας κανονικά αποδείξει ότι ήταν ο νόμιμος γιος του αγίας μνήμης βασιλιά Πέτρου – ο οποίος απεβίωσε ενώ ήταν κάτοχος των αναφερθέντων βασιλείων [Ιεροσολύμων και Κύπρου] – και ότι, επίσης, ήταν κληρονόμος εκείνου σε ευθεία γραμμή συγγενείας, και έχοντας αποδείξει ότι αυτός ήταν πλέον σε κατάλληλη ηλικία, ζητούσε να

θέσει υπό την κατοχή του τα βασίλειά του, εάν η Υψηλή Αυλή αποφάσιζε ότι έτσι έπρεπε να γίνει. [...] Ο σινεσκάρδος* παρέλαβε το σκήπτρο και ύστερα κάλεσε τον βασιλιά να δώσει σχετικό όρκο αφοσίωσης, εάν ήθελε να θέσει υπό την κατοχή του τα βασίλειά του. Τότε ο βασιλιάς, ενώπιον της Αυλής, έδωσε όρκο ότι θα προστάτευε και θα φύλαττε τους νόμους, τα έθιμα και τις καλές συνήθειες του βασιλείου, τα προνόμια της Εκκλησίας, τις περιουσίες των φεουδαρχών και άλλων, και υποσχέθηκε ότι θα προστάτευε και θα διατηρούσε την τιμή και την περιουσία τους, καθώς και ότι δεν θα έθετε χέρι σε κανέναν από αυτούς χωρίς την επιβολή ποινής από την Υψηλή Αυλή».

Φλώριος Βουστρώνιος, *Ιστορία ή μάλλον Σχόλια του Φλώριου Βουστρώνιου για την Κύπρο*, Μετάφραση και Σχόλια Άντρος Παυλίδης – Άννα Ερκολάνι, εκδοτικός οίκος Φιλόκυπρος, Λευκωσία 1988, κεφ. 423, σ. 250.

*Σινεσκάρδος: Ο αυλάρχης που οργάνωνε τις τελετές της αυλής και είχε την ευθύνη για τα οικονομικά και το θησαυροφυλάκιο.

Αφού μελετήσετε με προσοχή το παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Ποια τρία (3) κριτήρια έπρεπε να πληροί ο νεαρός Πιερνίνο, σύμφωνα με τον συντάκτη της πηγής, για να μπορέσει να στεφθεί βασιλιάς;

(6 μονάδες)

Ενδεικτική Απάντηση:

Αναμένεται να γίνει αναφορά στα εξής κριτήρια:

1. Ήταν νόμιμος γιος του βασιλιά Πέτρου.
2. Ήταν κληρονόμος του βασιλιά Πέτρου σε ευθεία γραμμή συγγένειας.
3. Ήταν πλέον σε κατάλληλη ηλικία / είχε ενηλικιωθεί / είχε κλείσει τα 15 του χρόνια.

(3x2 μονάδες = 6 μονάδες)

Ενότητα: Η Φραγκοκρατία στην Κύπρο (1192 – 1489). Διοίκηση – Κοινωνία – Οικονομία

Δ.Ε. 1: Να συγκρίνουν το φεουδαρχικό σύστημα της Κύπρου με αυτό της Δυτικής Ευρώπης και να κατανοούν τους βασικούς διοικητικούς θεσμούς που εισήγαγαν οι Φράγκοι στο νησί.

β. Ο Πιερνίνο, σύμφωνα με την πηγή, θα γινόταν βασιλιάς της Κύπρου και των Ιερουσαλύμων. Να εξηγήσετε ποια ήταν η σχέση των Λουζινιάν με το βασίλειο της Ιερουσαλήμ.

(3 μονάδες)

Ενδεικτική Απάντηση:

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε ένα (1) από τα πιο κάτω στοιχεία:

1. Ο Γκυ ντε Λουζινιάν, βασιλιάς του σταυροφορικού κράτους της Ιερουσαλήμ, αγόρασε την Κύπρο από τον Ριχάρδο Λεοντόκαρδο.
2. Ο Αμάλριχος ήταν ο πρώτος βασιλιάς της Κύπρου και της Ιερουσαλήμ, έναν τίτλο που έφεραν όλοι οι διάδοχοί του.
3. Βασικό στοιχείο της εξωτερικής πολιτικής του φραγκικού βασιλείου της Κύπρου ήταν η απελευθέρωση των Αγίων Τόπων / της Ιερουσαλήμ / η άμεση συμμετοχή ή ενίσχυση κάθε σταυροφορίας που απέβλεπε στην απελευθέρωση της Ιερουσαλήμ.
4. Μετά την οριστική κατάλυση του βασιλείου της Ιερουσαλήμ / την πτώση της Άκρας, οι Λουζινιάν συνέχισαν να φέρουν τον τίτλο του βασιλιά της Κύπρου και της Ιερουσαλήμ /

η Κύπρος έμεινε το μοναδικό προπύργιο του Χριστιανισμού στην Ανατολή και οι Λουζινιάν συνέχισαν να τονίζουν τη διεκδίκηση των εδαφών που έχασαν στους Αγίους Τόπους, διατηρώντας τον τίτλο του βασιλιά της Ιερουσαλήμ / έστω και τυπικά, συνέχισαν να στέφονται βασιλιάδες της Ιερουσαλήμ στον ναό του Αγίου Νικολάου στην Αμμόχωστο.

5. Ο βασιλιάς Πέτρος Α΄ / πατέρας του Πιερρίνο είχε διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στην οργάνωση μιας σταυροφορίας για απελευθέρωση των Αγίων Τόπων, επειδή πίστευε ότι ήταν προορισμένος να απελευθερώσει την Ιερουσαλήμ / είχε ως στόχο την απελευθέρωση του βασιλείου της Ιερουσαλήμ, όμως δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει τα σχέδιά του.
6. Οι Λουζινιάν είχαν εισαγάγει στην Κύπρο τις Ασσίζες, που αποτελούσαν τη νομοθεσία του βασιλείου της Ιερουσαλήμ / Η Υψηλή Αυλή δίκασε με βάση τις Ασσίζες της Ιερουσαλήμ / Οι Ασσίζες της Χαμηλής Αυλής είχαν γραφτεί στην Ιερουσαλήμ, αν και δεν χρησιμοποιήθηκαν αυτούσιες / είχαν διαμορφωθεί λαμβάνοντας υπόψη τοπικά έθιμα και νόμους.

(1x3 μονάδες = 3 μονάδες)

Ενότητα: Η Φραγκοκρατία στην Κύπρο (1192 – 1489). Πολιτικές Εξελίξεις.

Δ.Ε. 1: Να εντάσσουν το φραγκικό βασίλειο της Κύπρου και της Ιερουσαλήμ στο ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο των Σταυροφοριών.

γ. Να εξηγήσετε τρεις (3) αρμοδιότητες του Βασιλιά και τρεις (3) αρμοδιότητες της Υψηλής Αυλής κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας στην Κύπρο.

(9 μονάδες)

Ενδεικτική Απάντηση:

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε τρεις (3) αρμοδιότητες του βασιλιά:

1. Ο βασιλιάς ήταν ο ανώτατος πολιτικός και στρατιωτικός αρχηγός του κράτους.
2. Προήδρευε ως πρώτος μεταξύ ίσων στις συνεδρίες της Υψηλής Αυλής.
3. Διόριζε όλους τους αξιωματούχους του κράτους.
4. Διένειμε τα φέουδα των οποίων ήταν κύριος.
5. Είχε υπό τον έλεγχό του το θησαυροφυλάκιο.
6. Είχε το αποκλειστικό δικαίωμα να κόβει νομίσματα.
7. Ήταν ο αρχηγός του στρατού και οι φεουδάρχες όφειλαν να του προσφέρουν στρατιωτικές υπηρεσίες.
8. Όφειλε να προστατεύει τους υπηκόους του / τους φεουδάρχες / την Εκκλησία.
9. Έπρεπε να διαφυλάσσει την εφαρμογή των νόμων / των εθίμων του βασιλείου.

(3x1.5 μονάδες = 4.5 μονάδες)

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε τρεις (3) αρμοδιότητες της Υψηλής Αυλής:

1. Απαρτιζόταν από ευγενείς και ιππότες ηλικίας 25 ετών και άνω.
2. Ασκούσε τη νομοθετική, δικαστική και εκτελεστική εξουσία.
3. Διακανόνιζε τις σχέσεις βασιλιά και ευγενών.
4. Έδινε την έγκρισή της για την ανάρρηση / άνοδο του βασιλιά στον θρόνο.
5. Διόριζε αντιβασιλέα σε περίπτωση που ο βασιλιάς ήταν ανήλικος / κάτω των 15 ετών.
6. Δίκασε τους ευγενείς για τις μεταξύ τους υποθέσεις και ανάμεσα σε αυτούς και τον βασιλιά.

7. Έδινε έγκριση για θέματα κήρυξης πολέμου / διανομής φόρων / συνομολόγηση διεθνών συμβάσεων.
8. Οι αρμοδιότητες της Υψηλής Αυλής περιόριζαν τις εξουσίες του βασιλιά / Η Υψηλή Αυλή μπορούσε να ασκήσει σημαντική επιρροή σε περιόδους αντιβασιλείας / όταν ο βασιλιάς ήταν ανήλικος.

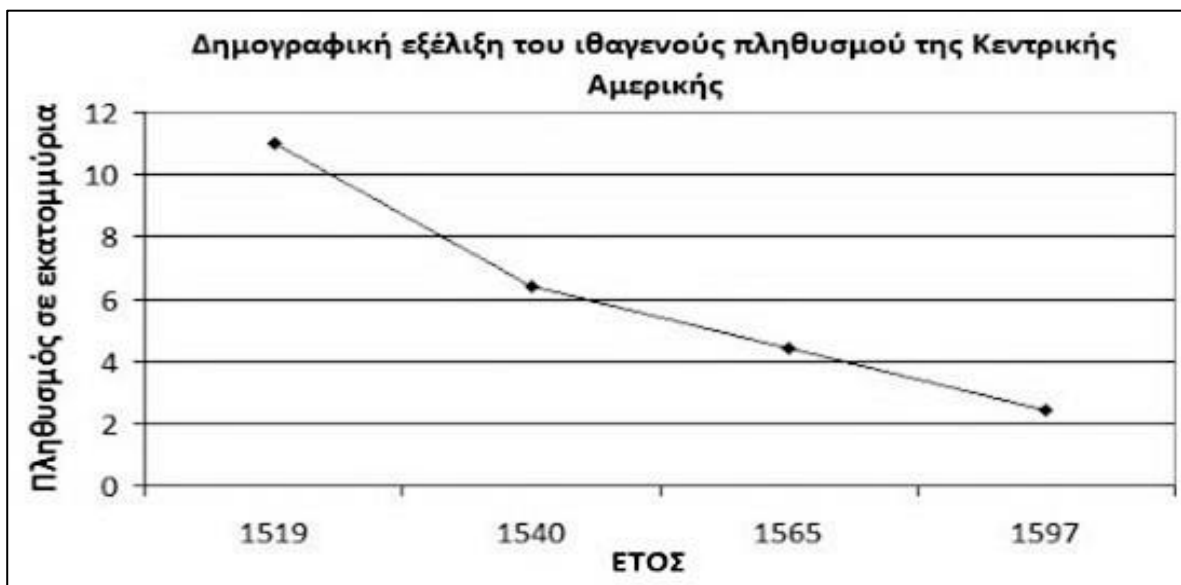
(3x1.5 μονάδες = 4.5 μονάδες)

Ενότητα: Η Φραγκοκρατία στην Κύπρο (1192 – 1489). Διοίκηση – Κοινωνία - Οικονομία.

Δ.Ε. 1: Να συγκρίνουν το φεουδαρχικό σύστημα της Κύπρου με αυτό της Δυτικής Ευρώπης και να κατανοούν τους βασικούς διοικητικούς θεσμούς που εισήγαγαν οι Φράγκοι στο νησί.

Γ2. Οι Ανακαλύψεις

I.

Πηγή: P. Chaunu, *L' Amerique et les Ameriques*, Armand Colin, 1964, σ. 103 – 107 (δημοσίευση στα ελληνικά στο βιβλίο *Μεσαιωνική και Νεότερη Ιστορία Β΄ Γυμνασίου*)

Σκλάβοι από την Αφρική εργάζονται σε ορυχεία χρυσού στην ισπανική αποικία του Αγίου Δομήνικου (Γκραβούρα του Theodor de Bry, 1595)

II. «Ένα μεγάλο μέρος από αγαθά που έχουν γίνει πλέον αναπόσπαστο μέρος της ζωής στην Ευρώπη δεν έχουν ευρωπαϊκή προέλευση: καφές, τσάι, κακάο (και γενικά προϊόντα που στην Ευρώπη καταναλώνονται με τη συνοδεία ζάχαρης), καπνός, πατάτες, ντομάτες, καλαμπόκι [...]. Στον αντίποδα, πολλά πράγματα που συνδέονται στενά με μη ευρωπαϊκές χώρες (για παράδειγμα η εκτροφή βοοειδών στις πεδιάδες της Αργεντινής ή η παραγωγή κρασιού στα αγροκτήματα της Χιλής) έχουν στην πραγματικότητα ευρωπαϊκή προέλευση.

Προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον ο τρόπος με τον οποίο αναπτύχθηκε το διηπειρωτικό εμπόριο, ιδίως μετά την ανακάλυψη της Αμερικής και την επέκταση των επαφών με την Αφρική. Είναι γνωστό το τριγωνικό μοντέλο εμπορικών συναλλαγών, βάσει του οποίου οι Ευρωπαίοι μετέφεραν ευρωπαϊκά και ασιατικά προϊόντα στην Αφρική, από την οποία έπαιρναν σκλάβους και τους μετέφεραν στην Αμερική και από εκεί αγόραζαν προϊόντα τα οποία μετέφεραν και μεταπωλούσαν στην Ευρώπη.

Η βούληση για παραγωγή προϊόντων που θα λειτουργούσαν ως υποκατάστατα εκείνων που εισάγονταν από την Ασία (π.χ. μεταξωτά και βαμβακερά υφάσματα, πορσελάνη) θεωρείται ένας από τους κυριότερους παράγοντες που επέδρασαν στην εκβιομηχάνιση της Γηραιάς Ηπείρου».

Peter Vries, *Συναντήσεις της Ευρώπης με τον κόσμο*, Κοινές Ιστορίες για μια Ευρώπη χωρίς διαχωριστικές γραμμές (ηλεκτρονική έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης). Αναρτημένο στην ιστοσελίδα: <https://www.he.duth.gr/sharedhistories/index.php/contents/europe-and-the-world/encounters-between-europe-and-the-world> (Ημερομηνία ανάκτησης: 17/05/2022)

Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω πηγές (παράθεμα I και παράθεμα II) και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να αξιολογήσετε τη στάση των Ευρωπαίων απέναντι στους πληθυσμούς των περιοχών που κατέκτησαν την περίοδο των Ανακαλύψεων και να τεκμηριώσετε την άποψή σας με αναφορά σε δύο (2) τουλάχιστον ιστορικά στοιχεία.

(5 μονάδες)

Αξιολόγηση της στάσης των Ευρωπαίων

Διατύπωση ορθά τεκμηριωμένης άποψης σχετικά με τη στάση των Ευρωπαίων.

(1 μονάδα)

Τεκμηρίωση της άποψης με δύο (2) ιστορικά στοιχεία

- Η κατάληψη των νέων χωρών συνοδεύτηκε από σφαγές των τοπικών πληθυσμών / Το διάγραμμα δείχνει την απότομη μείωση του ινδιάνικου πληθυσμού της Αμερικής εντός του 16^{ου} αιώνα / Οι Ισπανοί μεταχειρίστηκαν απάνθρωπες μεθόδους εξαφανίζοντας τελικά τους προκολομβιανούς πολιτισμούς.
- Για να αντιμετωπιστεί η έλλειψη εργατικών χεριών στις αποικίες, εγκαινιάστηκε το εμπόριο μαύρων από την Αφρική / Οι Αφρικανοί σκλάβοι εργάζονταν σκληρά και χωρίς μισθό στα ορυχεία των Ευρωπαίων.

(2x2 = 4 μονάδες)

Ενότητα: Οι Ανακαλύψεις

Δ.Ε. 3: Να προσδιορίζουν τον χαρακτήρα της ισπανικής και της πορτογαλικής αποικιακής αυτοκρατορίας.

Δ.Ε. 4: Να εξηγούν και να αξιολογούν τις κυριότερες συνέπειες των γεωγραφικών ανακαλύψεων.

β. Να εξηγήσετε πώς οι Ανακαλύψεις επηρέασαν την παγκόσμια οικονομία, κάνοντας αναφορά σε τρία (3) ιστορικά στοιχεία.

(9 μονάδες)

Επίδραση των Ανακαλύψεων στην παγκόσμια οικονομία με αναφορά σε τρία (3) στοιχεία

1. Το κέντρο της παγκόσμιας οικονομίας μετατοπίστηκε από τη Μεσόγειο στον Ατλαντικό Ωκεανό και τη Βόρεια Θάλασσα / Τα λιμάνια της Σεβίλλης, της Λισαβόνας και της Αμβέρσας απέκτησαν μεγαλύτερη οικονομική δραστηριότητα από εκείνα της Βενετίας και της Γένοβας / Η δυτική και η βόρεια Ευρώπη έγιναν πια το κέντρο των διεθνών εξελίξεων.
2. Το ασήμι και το χρυσάφι που έφτανε στην Ευρώπη αύξησε την κυκλοφορία του χρήματος / Το νόμισμα έγινε αποκλειστικό ανταλλακτικό μέσο και μέτρο όλων των αξιών.
3. Τα κεφάλαια που συσσωρεύονταν από το εμπόριο άρχισαν να επενδύονται σε διάφορες εμπορικές, τραπεζικές, χρηματιστηριακές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις / Τέθηκαν οι βάσεις του κεφαλαιοκρατικού συστήματος στην Ευρώπη / Η φεουδαρχική δομή της κοινωνίας άρχισε να κλονίζεται.
4. Η βιοτεχνία παρουσίασε σημαντική πρόοδο στους τομείς της υφαντουργίας, της μεταξουργίας και της τυπογραφίας.
5. Η αύξηση των εμπορικών ανταλλαγών συνέβαλε στην εκβιομηχάνιση της Ευρώπης.
6. Σταδιακά παραγκωνίστηκαν οι συντεχνίες, που επέβαλλαν περιορισμούς στην ελεύθερη δραστηριότητα του ατόμου.
7. Η γεωργική παραγωγή εμπλουτίστηκε σταδιακά με την καλλιέργεια αποικιακών προϊόντων, άγνωστων μέχρι τότε στον ευρωπαϊκό χώρο / Γινόταν ανταλλαγή προϊόντων ανάμεσα στην Ευρώπη και τις άλλες ηπείρους.
8. Αναπτύχθηκε το τριγωνικό μοντέλο εμπορικών συναλλαγών, δηλαδή η μεταφορά προϊόντων και σκλάβων μεταξύ Ευρώπης, Αφρικής και Αμερικής.
9. Η εισαγωγή μεγάλων ποσοτήτων πολύτιμων μετάλλων στην Ευρώπη προκάλεσε πτώση της τιμής τους.
10. Οι τιμές των αγαθών αυξήθηκαν σε πολλές περιπτώσεις κατά 300% με 400% στα τέλη του 16^{ου} αιώνα.
11. Δημιουργήθηκαν μεγάλες αποικιακές αυτοκρατορίες από τους Ευρωπαίους, που στηρίζονταν στην οικονομική εκμετάλλευση των νέων χωρών / αναπτύχθηκε ο αποικιακός ανταγωνισμός μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών για τον έλεγχο του πλούτου των αποικιών.
12. Η σταδιακή άνοδος της αστικής τάξης / των εμπόρων.

(3x3 = 9 μονάδες)

Ενότητα: Οι Ανακαλύψεις

Δ.Ε. 3: Να προσδιορίζουν τον χαρακτήρα της ισπανικής και της πορτογαλικής αποικιακής αυτοκρατορίας.

Δ.Ε. 4: Να εξηγούν και να αξιολογούν τις κυριότερες συνέπειες των γεωγραφικών ανακαλύψεων.

γ. Να αναφέρετε τρεις (3) τεχνολογικές / επιστημονικές προϋποθέσεις που συνέβαλαν στην πραγματοποίηση μακρινών εξερευνητικών ταξιδιών.

(3 μονάδες)

Αναφορά σε τρεις (3) τεχνολογικές / επιστημονικές προϋποθέσεις

- Η τελειοποίηση των τεχνικών μέσων πλεύσης και προσανατολισμού, όπως η πυξίδα.
- Ο αστρολάβος βοηθούσε τους θαλασσοπόρους στον προσανατολισμό τους / Ο αστρολάβος ήταν όργανο προσδιορισμού του γεωγραφικού πλάτους με βάση την παρατήρηση των άστρων.
- Η κατασκευή πορτολάνων / ναυτικών χαρτών για τον προσανατολισμό των εξερευνητών.
- Η ναυπήγηση ενός νέου τύπου πλοίου, της караβέλας, που είχε μεγαλύτερη χωρητικότητα και ταχύτητα και ήταν περισσότερο ασφαλές / Με τις караβέλες οι ναυτικοί μπορούσαν τώρα να απομακρύνονται από τις ακτές και να πλέουν στις ανοικτές θάλασσες και στους ωκεανούς.
- Η επιστημονική αντίληψη περί σφαιρικότητας της γης συνέβαλε στην πραγματοποίηση των μεγάλων εξερευνητικών ταξιδιών / Ο Μαγγελάνος πραγματοποίησε τον περίπλου της γης αποδεικνύοντας ότι η γη είναι σφαιρική.

(3x1 = 3 μονάδες)

Ενότητα: Οι Ανακαλύψεις

Δ.Ε. 1: Να κατανοούν τα αίτια και τις προϋποθέσεις που συνέβαλαν στην πραγματοποίηση μακρινών εξερευνητικών ταξιδιών και στις Ανακαλύψεις.

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ